

MAL-VERKOSTON OHJAUSRYHMÄN KOKOUS III/2023

Aika: to 15.6.2023 klo 10.00-12.00

Paikka: Pori, SAMK Kampus sekä Teams-kokous

MUISTIO 15.6.2023

Alleviivatut osallistuivat kokoukseen.

Puheenjohtajana toimi varapj. Mariitta Vuorenpää

Sihteerinä toimi xxxxx.

Jäsenet

Pj. Anne Jarva, Kuntaliitto

Olli Voutilainen, erityisasiantuntija

Juha Nurmi, ympäristöneuvos, YM

Lotta Mattsson, erityisasiantuntija, VM

Tapio Ojanen, apulaisjohtaja Väylä

Asta Tuominen, verkostojohtaja, Traficom,

(Hanna Perälä, liikenneneuvos, LVM)

Jarmo Lindén, johtaja, ARA

Juhani Hallasmaa, ylitarkastaja (ElyEPO)

Anne Jarva, maankäytön asiantuntija, Kuntaliitto

Patrik Hämäläinen, Joensuun kaupunki

Mervi Vallinkoski, yleiskaavap., Jyväskylän kaupunki

Tero Piippo, yhteysjohtaja, Kuopion kaupunki

Olli Alho, kaupunkikehitysjohtaja, Lahden kaupunki

Paula Paajanen, yleiskaavapäällikkö, Oulun kaupunki

Mariitta Vuorenpää, Porin kaupunki

Päivi Nurminen, seutujohtaja, Tampereen

kaupunkiseutu

Jyrki Lappi, maankäyttöjohtaja, Turun kaupunki

Raine Mäntysalo, professori, Aalto/RYL

Johanna Järvinen, yksikön päällikkö,

Irma Karjalainen, tulosaluejohtaja, HSY

Verkoston koordinaatio

Kati-Jasmin Kosonen, kehittämispäällikkö

Simo Syrman, projektiasiantuntija

Varalla

Varapj. Mariitta Vuorenpää, Porin kaupunki

Katja Palonen, johtava asiantuntija, TEM

Olli Maijala, YM

Anna Saarlo, johtaja, Väylä

Suvi Jousmäki, ekosysteemin rakentaja, Traficom

Markku Aho, rahoituspäällikkö, ARA

Risto Rauhala, yksikön päällikkö (ElyVAR)

Johanna Vilkuna, liikenne, Kuntaliitto

Laura Hassi, asuminen, Kuntaliitto

Pauli Sonninen, kaavoitusp, Joensuu

Anna Isopoussu, Jyväskylän kaupunki

Heli Laurinen, yleiskaavap., Kuopio

Petri Honkanen, maankäyttöjohtaja, Lahden kaupunki

Mika Uolamo, kaavoitusarkkitehti, Oulun kaupunki

Mikko Nurminen, rakennusvalvonta, Pori

Tapani Touru, liikennejärjestelmäpäällikkö,

Paula Keskikastari, kaavoituspäällikkö, Turku

Timo Aro, tutkimuspäällikkö, Turku

Hanna Mattila, Aalto/Aalborgin yliopistot

Riikka Aaltonen, HSL (tiedoksi Sini Puntanen, HSL)

Esittelijät

Juha Nurmi, ympäristöministeriö (asiakohta nro 4 esittely)

Ilari Karppi & Iina Sankala (Teemaverkosto, asiakohta numero 5)

Heli Nukki, Sitowise (Teemaverkosto, asia nro 6 esittely)

KÄSITELTÄVÄT ASIAT

1. Kokouksen avaus, läsnäolijoiden toteaminen ja esityslistan hyväksyminen

Avattiin kokous klo 10.

2. Edellisen kokouksen (19.4.2023) muistion hyväksyminen

Päätösehdotus: Ohjausryhmä hyväksyy edellisen kokouksen muistion: <https://mal-verkosto.fi/ohjausryhman-kokoukset-2023/>

Päätös: Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin.

3. Verkoston ajankohtaiset asiat (edellisen kokouksen jälkeen tapahtuneet tai sovitut) (20 min)

Tilannekatsaus verkoston hankkeista (pl Teemaverkosto)

- *Monimuotoistuva ja laadukas asuinympäristö* - asumistarpeiden ja arjen hyvinvoinnin huomioiminen kaupunkiseutusuunnittelussa (liite)
- Kaupunkiseutusuunnittelun ja liikennejärjestelmäsuunnittelun yhteen nivominen kestävästä kaupunkiliikkumisesta edistämiseksi - *KaupsuSump* (liite)

Tulevat tilaisuudet

- Ohry + Teemaverkosto: **to 15.6.2023 kestävästä siirtymän ekosysteemit ja paikat kaupunkiseuduilla Kesäseminaari ja ekskursion Porissa**
-
- MAL-verkosto: **Asemanseutufoorumi**
 - **viikko 44**
- **MAL-verkoston vuosiseminaari 30.11.2023**, pääkaupunkiseutu
 - Päättyneet ja päättyvät hankkeet

Tilannekatsaus talousluvuista

- MAL-verkoston perustoiminta
- Teemaverkosto

Viestinnän toimenpiteet

- Kevään ja kesän uutiskirjeet
- Blogit

- Tapahtumaviestintä

Päätösehdotus: Ohjausryhmä merkitsee tilannekatsauksen tiedoksi ja antaa evästyksensä hankkeiden toimenpiteisiin tuleviin tilaisuuksiin.

Päätös: Merkittiin tiedoksi. KaupsuSump hankkeen osalta nostettiin esille hankkeen aikataulus, otetaanko hankkeessa huomioon Ten-T asetusehdotuksen aikataulu. Koordinaatio lupasi huolehtia hankkeen synkronoinnista. Asemanseutufoorumia ei vielä ollut lukittu päivämäärään, koordinaatio vahvistaa pvm vielä ennen lomia.

4. Nostot MAL-sopimusten vaikuttavuuden seurantakatsauksesta (20 min)

Valtion ja suurimpien kaupunkiseutujen välisten sopimusten maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämisestä eli MAL-sopimusten vaikuttavuudesta on valmistunut seurantakatsaus, joka kuvaa miten sopimusten tavoitteet ovat toteutuneet eri seuduilla. Sopimuksissa määritellään tavoitteet lähivuosien asuntokaavoitukselle ja -tuotannolle sekä kestävän yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän kehittämiseksi.

MAL-sopimusmenettelyn yhteydessä on tunnistettu tarve sopimusten vaikuttavuutta koskeville seurantaindikaattorille sekä kaupunkiseutujen kehityksen seurannan yhteismitallisuuden ja keskinäisen vertailtavuuden kehittämiseksi. Seurantakatsaukseen koottujen indikaattorien avulla arvioidaan MAL-sopimusten tavoitteiden toteutumista ja toimenpiteiden vaikuttavuutta seutukohtaisesti ja seutujen välillä. Seurantaindikaattorit on valittu yhteistyössä seutujen kanssa käyttäen hyväksi aiemmin laadittuja kestävän yhdyskuntarakenteen ja liikkumisen seurantamittareita. Seurantakatsaus MAL-sopimusten vaikuttavuudesta: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164975>

Seurantakatsauksessa on hyödynnetty valtakunnallisen henkilöliikennetutkimuksen aineistoja, valtakunnallista yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmää (YKR) sekä rakennus- ja huoneistorekisteriä (RHR). Raportti sisältää myös kaupunkiseutujen oman pohdinnan seurannan tuloksista. Valtakunnallisesta seurannasta vastaavat ympäristöministeriö ja liikenne- ja viestintäministeriö, seurantatiedon kokoamisesta ja raportoinnista Suomen ympäristökeskus sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficom.

Seurantatiedolla on merkitystä valtakunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa, koska yli puolet suomalaisista asuu MAL-seudulla. Nykyiset, vuonna 2020 laaditut sopimukset ovat voimassa vuoteen 2031 asti, ja konkreettiset toimenpiteet päivitetään neljän vuoden välein. Jyväskylän, Kuopion ja Lahden kaupunkiseutujen sopimukset laadittiin vasta vuonna 2021, joten niiden seurantatiedoista ei voida tehdä vielä tarkkoja johtopäätöksiä. Seurantatietoa hyödynnetään MAL-sopimusten päivittämisessä ja se tukee kuntien välistä

suunnittelu yhteistyötä kaupunkiseuduilla. Jatkossa seuranta on tarkoitus päivittää kahden vuoden välein.

Ympäristöneuvos Juha Nurmi esittelee kokoukselle katsauksen keskeiset huomiot.

Päätösehdotus: Ohjausryhmä merkitsee katsauksen tiedoksi.

Päätös: Merkittiin tiedoksi. Kokous esitti ympäristöministeriölle toiveensa, että tulevassa seurannassa otetaan huomioon myös asuntokoon kehitys asuntotyypeittäin sekä yleinen asumisväljyyden kehitys uusissa asunnoissa. ARAn ja muiden asumisen toimijoiden toivottiin olevan mukana seuraintindikaattoreita valittaessa. Pysäköintinormista ja pysäköintiin käytetystä maa-alueesta tulisi kehittää indikaattori.

5. Kaupunkiseuduille elinvoimaa -teemaverkoston tilannekatsaus

(15 min)

Ohjausryhmässä hyväksytyn periaatteen mukaan *MAL-verkoston* teemaverkoston ohjausryhmänä toimii MAL-verkoston ohjausryhmä. Siten Teemaverkoston edistymistä seurataan ohjausryhmän toimesta säännöllisesti.

- **Asemanseutujen kehittäminen elinkeino-yhteistyössä osiossa tuotetaan tietoa asemanseutujen palveluista ja elinkeinopotentiaaleista.**

Simo Syrman esittelee asemanseututyön ajankohtaiset asiat kokouksen kuudennessa asiakohdassa.

- **Kestävän yhdyskuntarakenteen suunnittelu ennakoivana elinvoimatyönä osiossa tuotetaan uusia tapoja analysoida elinkeinoelämän tarpeita huomioonottavaa yhdyskuntasuunnittelua kaupunkiseuduilla.**

Osahanke I - Kestävän kehityksen seudullinen elinkeinopolitiikka ja yhdyskuntasuunnittelun tietopohjan vahvistaminen: Hanke esitellään tarkemmin seuraavassa kohdassa

Osahanke II - Työpaikka-alueiden muutokset, toimialakehitys ja kestävä liikkuminen yhdyskuntarakenteessa.

Osahanke III - Elinkeinoalueiden kehittäminen. Työpaketin Tampereella tehtävä osuus valmistui ja nyt monistetaan hankkeen tuotoksia Turun seudulla.

- **Kolmannessa osahankkeessa tuotetaan väestön ja asuntokannan ennakointimalleja, joissa otetaan yhä paremmin huomioon muuttuvat väestöennusteet ja monipaikkainen asuminen.**

Asumisen osahankkeessa on työstetty väestö- ja asuntokuntaskenaarioita Vaasan, Lappeenrannan ja Oulun seuduille. Trendiskenaarioita on käyty läpi seutukohtaisissa työpajoissa alkuvuonna. Kevään aikana on myös analysoitu monipaikkaisuutta mobiilidatan perusteella. Tuloksista nähdään *päivä- ja yöväestön* kausittaista ja alueittaista vaihtelua, kuten myös alueiden välistä vuorovaikutusta liikkumiseen perustuen. Lisäksi on tarkasteltu asuntojen tyhjenemiskehitystä.

Päätösehdotus: Ohjausryhmä merkitsee teemaverkostohankkeen tilanteen tiedoksi

Päätös: Merkittiin tiedoksi. Nostettiin jatkotyössä tarkennettavaksi elinkeinotoimijoiden rooli sekä rakennetun ympäristön omistajina että toiminnan toteuttajina. myös pyöräilystä keskusteltiin; SYKellä käynnissä toinen, pyöräilyn edistämiseen kestävä kulkutapana keskittyvä hanke. Siitä saadaan tuloksia huomioitavaksi Teemaverkostohankkeissa.

6. Teemaverkoston Kokemäenjokilaakso casen esittely (20 min)

MAL-verkosto, osana työ- ja elinkeinoministeriön rahoittamaa Elinvoimaiset kaupunkiseudut -teemaverkostohanketta, on tilannut selvityksen, jossa selvitetään keinoja parantaa teollisen vihreän siirtymän sijoittautumisedellytyksiä Kokemäenjokilaakson alueella ja muilla MAL-verkoston keskisuurilla kaupunkiseuduilla.

Hankkeen haastattelukierroksista ja työpajoista toteutettiin raportti, joka esitellään iltapäivän seminaarissa. Julkaisu esitellään ja lähetetään seminaarin osallistujille viimeistään ohjausryhmän kokouksen jälkeisen viikon alkupuolella.

Päätösehdotus: Ohjausryhmä hyväksyy osahankkeen raportoinnin osana Teemaverkostokokonaisuutta sekä raportin toimittamisen julkaisukuntoon.

Päätös: Kokoukselle esiteltiin hankkeen suositukset ja johtopäätökset ja todettiin, että hanke toimi tärkeänä yhteistyön keskustelufoorumina paikallisille toimijoille. Keskusteluissa todettiin, että vihreän siirtymän kehittäminen tarvitsee panostusta sekä seudulliseen että alueelliseen yhteistyöhön (Satakunta-Pirkanmaa/ Tampere-Pori/Rauma yhteistyö). Kokous hyväksyi hankkeen laskutuksen. Sovittiin raportin jaosta ohrylle ja osallisille luettavaksi.

7. Asemanseututyö teemaverkostossa (10 min)

MAL-verkoston piirissä on tehty asemanseutujen kehittämistä yhteistyökumppaneiden kanssa jo vuodesta 2013 eri tasoilla ja tavoin. Verkoston ja yhteistyökumppaneiden (Traficom, YM, HSY, seudut) yhteinen ponnistus *Kestävän asemayhteistyön toimintamalli -hanke* osui Covid-pandemian alkuun keväälle 2020. Yhteishankkeessa tarkasteltiin 7 kaupungin tai aseman asemanseutukehittämistä ja laadittiin ehdotus asemanseutujen elinkeino- ja tulevaisuustietopohjaiselle kehittämispolulle sekä koekäytettiin asemien kehittämispotentiaalia kuvaavat

asemakortit. Lisää asemanseutujen kehittämistyöstä Teemaverkostossa:

<https://mal-verkosto.fi/kaupunkiseuduille-elinvoimaa-teemaverkosto/asemanseutujen-kehittaminen-elinkeinoyhteistyolla/>

MAL-verkosto ja valtion liikennehallinto sekä HSY ja HSL ovat järjestäneet alkuvuonna 2023 asemien ja kaukoliikenteen solmupisteiden palvelutasotarkasteluun liittyvän webinaarisarjan. Webinaarisarjan valmistelussa ovat olleet mukana ko. tahot sekä verrokkina Lappeenrannan kaupunki. Sarjan kolme webinaaria on pidetty 12.2.2023 (Asemien saavutettavuus ja matkustajainformaatio sekä pyöräilyolosuhteet), 1.2.2023 (KV-esimerkit, matkustajapalaute ja aseman sekä asema-alueen palvelutaso) ja 3. webinaari 3.5.2023 (uudet asemanseudut ja rahoitus). Syksyllä, viikolla 44 järjestetään teeman neljäs tapahtuma, *valtakunnallinen Asemanseutufoorumi*.

Webinaarisarjan aineistot löytyvät oheisesta artikkelista: <https://mal-verkosto.fi/2023/01/09/asemanseutuwebinaarien-sarja-kaynnistyy-tammikuussa/>

Elinvoimaiset kaupunkiseudut hankekokonaisuus jatkaa ja laajentaa verkoston aiempaa työtä sekä ulottaa asemanseutujen kehittämisen vahvemmin osaksi alueidensa kaupunkikehitykseen ja yhdyskuntarakenteen kestävyysliittävää kehittämistyötä. Alkuvuoden webinaarisarjan keskustelujen nostot sekä esille tulleet tarpeet ja toiveet antavat lähtökohdat ohjausryhmän käsittelylle ja asemanseutujen kehittämistyön jatkamiselle.

Päätösehdotus: Ohjausryhmä merkitsee kokonaisuuden tiedokseen ja antaa evästyksensä loppuvuoden toimenpiteisiin.

Päätös: Merkittiin tiedoksi, mutta nostettiin esiin varsinaisten asemarakennusten kohtalo, erityisesti VR:n luovuttamissa kohteissa. Saavutetaanko tavoitetta turvallisista sisä- ja odotustiloista, tästä jatketaan valtakunnallista keskustelua MAL-verkoston asemanseututyössä syksyn mittaan.

8. Jäsenistön ajankohtaiskierros (15 min)

9. Seuraava kokous

***Syksyn ensimmäinen kokous, ehdotus: Teams**

Seuraava kokous **pe 8.9. klo 13-15 Teamsissa**

***Syksyn jälkimmäinen kokous, ehdotus: Läsnä**

Vuosiseminaariin yhteydessä 30.11. pääkaupunkiseudulla.

***Työpaja/kokous Strategisten painopisteiden työstämiseen (Läsnä/etä):**

loka-marraskuun vaihde, viikot 43-45. Jätettiin lähempänä päätettäväksi.

Hallitusohjelman toimenpiteiden käynnistäminenkin vaikuttaa ajankohtaan.

10. Kokouksen päättäminen

Päätettiin kokous klo 11.55.

Kokouslounas järjestettiin 12 eteenpäin sekä verkoston Kesäseminaari klo 13-15 SAMK kampuksella ja Teamsissa. Seminaarin jälkeen tarjottiin tunnin ekskursio Porin keskusta alueella. Seminaarin ohjelma asialistan liitteenä.